

VIII. Lastensuojelulautakunta.

Lastensuojelulautakunnan vuodelta 1930 antama kertomus¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Yleiskatsaus. Siitä huolimatta, että lastensuojeluväen kipeästi kaipaama lastensuojelulakia ei ole vieläkään aikaansaatu, on sekä kunnallinen että yksityinen lastensuojelutyö pääkaupungissa kehittynyt edelleen niiden kokemuseräisten toimintamuotojen pohjalla, jotka viimeksi tapahtuneessa tämän toimialan yleisessä järjestelyssä omaksuttiin. Erikoisella ilolla on mainittava, että kuluneen vuoden aikana avattiin kaksi uutta kunnallista lastenhuoltolaitosta, mikä on suuresti vähentänyt niitä vaikeuksia, joita lautakunta huostaansa ottamain pikkulasten sijoittamisessa on edellisinä vuosina saanut kokea. Maaliskuun puolivälissä alkoi 35 hoitopaikkaa käsittävä Reijolan lastenkoti toimintansa ja heinäkuun alussa valmistui kauan suunniteltu Sofianlehdon pikkulastenkoti 100:lle 0—2 vuotiaalle lapselle. Tämä luonnonihanalla kummalla sijaitseva kaunistyylinen rakennus, jota myöskin sisäisen järjestelynsä puolesta on sanottu uudenaikaisimmaksi alallaan koko Pohjoismaissa, on omiaan kohottamaan pikkulasten tähänastista hoitotasoa Helsingissä, samalla kun se vaikuttaa varmaan uloskin päin uusia herätteitä antavasti.

Kouluikäisten lasten huoltolaitoksista puhuen on Bengtsårin koulukodissa kertomusvuoden kuluessa toimeenpantu Östergårdin suuren makuusalin järjestely pienemmiksi oppilashuoneiksi sekä Ryttylässä suoritettut maalaustyöt suuresti lisännyt näiden laitosten sisäistä viihtyisyyttä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit sekä Toivolan koulukoti sitävästoin työskentelivät edelleenkin valitettavan ahtaissa ja muutenkin puutteellisissa huoneistoissa. Niinikään kaipasi myöskin heikkokyykyisten lasten laitos laajentamista, sillä vuokrahuoneistoissa toimiva Tavolan koulukoti ei enään kykene tyydyttämään tässä suhteessa esiintyvää tarvetta.

Mitä yksityisiin lastenhuoltolaitoksiin tulee, avattiin Mäkelänkadun n:ossa 45 Sofie Mannerheimin koti, jossa 14 à 16 turvatonta äitiä saavat pikkulapsineen hyvää hoivaa valoisissa ja aistikkaasti sisustetuissa huoneissa. Tämä koti täytti kaupungin lastensuojelutyössä kauan tunnetun tarpeen. Edistysaskeleena on myös mainittava Sammatintien n:ossa 6 avattu kansanlastentarhain hallinnan alaisena toimiva lastenseimi.

Ei olisi paikallaan sivuuttaa tässä yleiskatsauksessa sitäkään, että heinäkuun alkupuolella pidettiin kaupungissa IV:s pohjoismainen lastensuojelukongressi, jonka järjestelyssä myöskin monet lastensuojelulautakunnan jäsenet ja toimihenkilöt olivat mukana. Kongressista aiheutui tosin Helsingin kaupungille ylimääräisiä menoja, mutta toiselta puolen vaikuttivat kongressissa pidetyt esitelmät ja lähempi tutustumien naapurimaiden vastaaviin työntekijöihin virkistävästi, ja nämäkin olivat tilaisuudessa näkemään meidän saavutuk-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1931.

siamme yhteiskunnallisen lasten- ja nuorisonhuollon tärkeällä alalla, mikä on omiaan edistämään yleistä kansainvälistä kehitystä.

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat vuonna 1930 professori M. Ruuth puheenjohtajana ja rouva A. Huotari varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä oikeusneuvosmies T. Nilsson, kirjanpitäjä B. Tabelle, lääketieteellisensiaatti U. Tötterman, rouva L. Uurtamo ja professori A. Ylppö, joista rouva Uurtamo ei lokakuun 14 p:n jälkeen ollut mukana lautakunnan kokouksissa.

Lautakunta kansakoulujohtokuntana. Koska lastensuojelulautakunta toimii samalla koulukodeissa olevien kansakoulujen johtokuntana, kehoitettiin kiertokirjeellä kaikkia koulukotien vaalikelpoisia opettajia ja opettajattaria valitsemaan edustajan, jonka tulisi olla saapuvilla sellaisissa kokouksissa, joissa käsiteltiin varsinaisesti koulua koskevia kysymyksiä. Opettajakunnan edustajaksi vuodeksi 1930 valittiin sittemmin johtajatar L. Ridvall ja varaedustajaksi opettaja V. E. Uusivirta. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät johtokunnassa.

Opetuksen tarkastamisesta lautakunnan alaisissa kansa- ja ammatillisissa jatkokouluissa huolehti Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja M. Pesonen ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan R. Malmbergin avustamana.

Lastensuojelulautakunnan toimihenkilöt. Lastensuojelutoiminnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lastenhuoltolaitosten valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet vuoden 1920 alusta alkaen yhdistettynä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä on hoitanut tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteellisensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aisti-vialliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kansliaosaston kansliatehtäviä hoitivat neiti C. Nyström ja rouva D. Kangas ja kodeissakävijänä toimi neiti L. V. Lidman. Osastoon kuuluvaa rekisteri- ja tiedonantotoimistoa hoiti neiti M. Tawaststjerna neiti H. Stråhlmannin avustaessa häntä toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenvalvojan virkaa hoiti lakitieteenkandidaatti R. G. Kallia ja nuorisonhuoltajana sekä samalla lastenvalvojan varamiehenä toimi pastori K. F. Palomäki. Näiden johtamille osastoille kuuluvain aviottomain ja turvattomain lasten hoitoa valvoi lääketieteellisensiaatti E. R. Granholm etupäässä hänen johdollaan toimivien naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamina, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaista ja jälkimmäinen sitä vanhemmista lapsista. Neiti Ahlbergin välittömän ohjauksen alaisina naisopastajina toimivat sovitua piirijakoa noudattaen rouva O. Sarin sekä neidit I. Glasenstierna ja V. M. Wessman. Rouva Stegmanin ohjaamina työskentelivät naisopastajat rouva M. Ekholm ja neiti M. Ramstedt sekä neiti E. Keitilä. Kansliatehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Aviottomain lasten osaston kansliatehtävistä huolehti A. Aminoff ja neiti V. Pantsar.

Yhteisenä vahtimestarina lautakunnan kanslian kaikilla osastoilla toimi H. Niemura L. Bergenströmin avustamana.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui säännöllisi-

sesti jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin lautakunnan kokouksia tarvitsi pitää ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia oli vuoden kuluessa 1, lukuunottamatta erinäisiä tehtäviä varten valittujen toimikuntain tilapäisiä kokoon-tumisia. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myöskin laitosten opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, käsitteli lautakunta asioita 6 eri kertaa. Lautakunnan kokouksissa toimintavuoden kuluessa pidetyt pöytäkirjat sisälsivät yhteensä 1,817 eri asiaa, joista 428 oli yleisen kansliaosaston, 454 aviottomain lasten osaston ja 935 turvattomain lasten osaston esittämiä.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta taikka muusta syystä lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 5,929 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 395 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 569 toimitusjohtajan lähettämiä, 102 rekisteritoimistosta, 1,403 köyhäinhoidollisten, 2,764 aviottomain lasten osastolta ja 696 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näitä paitsi lähetettiin eri osastoilta yhteensä 1,928 kirjeellistä kansliaan kutsua lasten isille, äideille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta joukko erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Holhoustoiminta. Lautakunnalle joulukuun 19 p:nä 1923 ja marraskuun 3 p:nä 1926 vahvistetun ohjesäännön mukaan siirtyi ammattiholhoajalle kuulunut holhoustoiminta lastenvalvojalle. Aikaisemmin määrättyihin holhotteihin nähden ei ole kuitenkaan oikeudellista siirtoa toimitettu, vaan on lautakunnan toimitusjohtaja niistä edelleen vuonna 1930 huolehtinut. Tällaisia holhottavia oli vuoden alussa 110 ja vuoden lopussa 102.

Holhotit oli holhoaja sijoittanut seuraavasti:

Kaupungin koulukoteihin	12	Yksityisiin kasvatuskoteihin ..	31
Muihin lastenhuoltolaitoksiin ..	14	Sukulaistensa luokse	45
		Yhteensä	102

Holhottien koulunkäynnistä annetaan seuraavat tiedot:

Kansakoulussa	29
Oppikoulussa	1
Ammattikoulussa	6
Saanut päästötodistuksen kansakoulusta	61
Keskeyttänyt koulunkäyntinsä ilman päästötodistusta	5
	Yhteensä 102

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunotta-matta lautakunnan nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 1,032 koulusta pois-jäänyttä lasta kuin myöskin saman jaoston välityksellä 352 kesäksi maalle pyrkinyttä sekä 1,416 leikkikentille halunnutta lasta, on lautakunnan rekisteri-toimistoon kertomusvuoden kuluessa jätetty yhteensä 1,581 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista, jakautuen tapaukset ilmoituksen tehneisiin nähden seuraavasti:

Köyhäinhoitolautakunta	117	Yksityiset lastensuojeluyhdis-	
Kansakoulutarkastajat	14	tykset	91
Poliisilaitoksen etsivä osasto ..	2	Yksityishenkilöt	728
Suojelupoliisi	13	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	64	osastot	552
		Yhteensä	1,581

Ilmoituksen aiheuttivat seuraavat seikat:

Kasvatukselliset syyt	117	Lasten pahoinpitely tai huono	
Lasten aistivallisuus tai vähä-		hoito	89
lahjaisuus	12	Vanhempien huono elämä ..	101
Lasten turvattomuus	717	Muita syitä	15
Aviottomia lapsia	530		
			Yhteensä 1,581

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli edellämainituista 95. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tarkan tutkimuksen perusteella otti lautakunta 92 lasta huostaansa; muussa 3 tapauksessa eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnalle. 4 aistivallisen ja raajarikkaisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin.

Suojelukasvatusta varten huostaanotettujen lasten jakautuminen äidin-kielen ja sukupuolen mukaan näkyy seuraavista luvuista:

	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Suomi	55	14	69
Ruotsi	17	6	23
	Yhteensä 72	20	92

Näistä lapsista oli 68 eli 73.9 % syntynyt Helsingissä ja 24 eli 26.1 % muilla paikkakunnilla. Avioliitossa syntyneitä oli 62 eli 67.4 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 30 eli 32.6 %. Iän mukaan jakautuivat lapset seuraavasti:

— 7 vuotiaita	2	13—15 vuotiaita	27
7—9 »	3	15—18 »	31
9—13 »	29		
			Yhteensä 92

Lautakunnan huostaan joutuessaan asuivat lapset seuraavissa kaupunginosissa:

I	2	VIII	2	XV	2
III	3	X	4	Hermannin	5
IV	7	XI	8	Toukola	5
V	1	XII	8	Käpylä	1
VI	7	XIII	3	Muilla alueilla	29
VII	2	XIV	3		
				Yhteensä	92

Kasvatuksellisista syistä huostaanotetuista lapsista annettakoon vielä seuraavat tiedot:

Lapsia, jotka varhain olivat kadottaneet isänsä	29
» » » » » äitinsä	24
» joilla oli isäpuoli	7
» » » äitipuoli	5
» joissa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vajakykyisyyttä	6

Yhteensä oli yleisen kansliaosaston huostassa 502 lasta, kuten allaolevista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	410
Vuoden varrella hoidettaviksi otettuja	92
Vuoden varrella poistettuja	81
Jäljellä seuraavaan vuoteen	421

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettuna kaupungin koulukoteihin. Varattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset ja kaatuvatautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulunkäynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin laitoksiin ja pienekö määrä lapsia oli elätteellä lastenhoitolaitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, niinkuin allaoleva yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaikkiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa	270	49	319	59	3	62	381
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivalliskouluissa	39	27	66	14	18	32	98
Yksityiskodeissa	10	7	17	5	1	6	23
Yhteensä	319	83	402	78	22	100	502

Lasten vanhempien sääty tai ammatti näkyvä seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	277	55.2
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	152	30.3
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	61	12.1
Virkamiehiä ja tehtailijoita	12	2.4
Yhteensä	502	100.0

Avioliitossa syntyneitä oli 335 eli 66.7 % ja avion ulkopuolella 167 eli 33.3 %.

Vuonna 1930 oli kaikkiaan 78 lautakunnan hoidokkia sijoitettuna allamainituissa aistivalliskouluissa y. m. sellaisissa laitoksissa:

	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden lopussa.
Oulun kuuromykkäin koulussa	—	1	—
Mikkelin kuuromykkäin koulussa	1	—	1
Jyväskylän kuuromykkäin koulussa	—	—	1
Turun kuuromykkäin koulussa	2	1	7
Ävikin koulukodissa Hyvinkäällä	—	1	—
Raajarikkoisten työkoulussa	—	1	1
Perttulan tylsämielisten kasvatustaitoksessa	—	5	14
Toivolon tylsämielisten kasvatustaitoksessa Muhoksella	—	1	6
Kuhankosken tyttökodissa Laukaassa	1	2	7
Sortavalan diakonissalaitoksessa	—	—	8
Helsingin diakonissalaitoksessa	—	1	11
Helsingin kaupungin kunnan sairaaloissa	—	1	3
Pitäniemen keskuslaitoksessa	—	—	1
Yksityisessä kasvatustaitoksessa	—	1	1
Oulun kaatuvatautisten kasvatustaitoksessa	1	—	1
Yhteensä	5	15	62

Alaikäiset lainrikkojat. Paitsi edellämainittuja 502 lasta oli 6 alaikäistä lainrikkojaa heidän asiainsa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa 179 päivää ja saatiin niistä sosialiministeriöltä 16,733 markan suuruinen korvaus.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin Merikadun 21:ssä (Laivurinkadun 1:ssä) sijaitsevassa vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin terveydentilansa, erilaisten luonteenomaisuuksiensa ja siveellisen laatunsa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammatti-kouluissa.

Samassa talossa, vaikka eri rakennuksessa toimiva ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asuntoa ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville hoido-keille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksikseen jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäseli sekä hoitajattarena neiti I. Jääskeläinen. Ammattioppilaskotia hoiti neiti L. Lundén. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti keittäjä ja palvelija.

Hoidokkeja oli vuonna 1930 vastaanottokodissa kaikkiaan 139, niistä 46 suojelukasvatusta tarvitsevaa poikaa ja 93 köyhähoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli 33 hoidokkia.

Koulukodit. Vuonna 1930 oli kaupungilla maaseudulla seuraavat 5 oppi-lasasuntoloilla varustettua koulukotia:

Bengtsårin koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen Bromarvin pitäjässä oli kaksikielinen ja tarkoitettu korkeintaan 90 yläkansakoulun tai jatko-koulun ikäasteella olevalle pojalle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat johtaja Hj. Ekholm, suomenkielisen osaston opettaja T. N. Oksanen, ruotsinkielisen osaston opettaja C. A. Collén ja kummankielisten jatkuoikkain opettaja V. L. Müller. Opettaja Oksasen siirryttyä elokuun 1 p:nä 1930 suomenkielisiin kansakouluihin, jätettiin hänen paikkansa toistaiseksi täyttämättä. Veiston-opettajana oli A. I. Johansson ja emännöitsijänä H. A. Malmström. Näitä paitsi oli laitoksessa 3 lastenhoitajaa, suutari ja räättäli, puutarhuri, karjakko ja maataloustöiden johtaja, jotka antoivat samalla käytännöllistä opetusta eri käsi-työammateissa, lämmittäjä-mekanikko, samalla seppä ja kalastaja, tallimies, renki, 2 pesijää, keittäjä, leipoja ja 3 palvelijaa.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä, jossa on sijoja enintään 20 henkisesti vajakykyiselle pojalle. Johtaja-opettajana oli J. Jokinen; emännöitsijänä ja samalla hoitajattarena toimi neiti M. L. Leppäniemi, apunaan keittäjä.

Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen Hausjärvellä voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän laitoksen toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli T. Rönkä, opettajina K. Ahtinen, T. Reino ja L. Kivekäs sekä veistonopettajana L. Keinänen ja metallitöiden opettajana V. J. Manner ja laitoksen emännöitsijänä heinäkuun 1 p:ään H. Lipponen ja senjälkeen neiti I. Jakobsson. Näitä paitsi kuuluivat Ryttylän toimihenkilökuntaan 5 lastenhoitajaa, suutari- ja räättälimestari, seppä, lämmittäjä, puutarhuri, maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 3 muonamiestä, keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijää.

Toivoniemen koulukoti omine maataloineen Lohjan pitäjässä oli tarkoitettu 40 suomenkieliselle tytölle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: johtajatar L. Ridvall, opettajatar I. Pesonen, emännöitsijä, samalla taloustöiden ohjaaja T. M. Kalliosaari toukokuun 1 p:ään ja senjälkeen neiti M. Nurmi sekä hoitajatar ja samalla käsitöiden opettajatar H. Koivisto. Näitä paitsi oli laitoksessa maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 3 muonamiestä ja palvelija, joka toimi samalla puutarhan hoitajana.

Toivolan koulukodista Helsingin pitäjässä seuraa selostus myöhemmin (ks. siv. 56*).

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty mikäli mahdollista noudattaen kaupungin kouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia. Yläkansakoulun oppijakson suorittaneille oppilaille järjestettiin jatko-opetusta Bengtsärin, Ryttylän ja Toivoniemen koulukodeissa, kahdessa ensinmainitussa laitoksessa pantiin tällöin pääpaino puusepä-, suutarin-, räätälin-, sepän- ja puutarhurinammattiin sekä maatalouteen kuuluvien töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa pääasiallisesti opetettiin käsitöitä ja kotitaloudenhoitoa. Myöskin Toivolan koulukodissa oli lapsilla tietopuolisen opetuksen ohella tilaisuus saada harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhanhoidossa.

Oppilasmäärä yleisen kansliaosaston tilastoihin kuuluvissa kouluissa oli helmikuun 1 p:nä 1931 292, josta Bengtsäriin 87, Tavolassa 22, Ryttylässä 146 ja Toivoniemessä 37.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan oppilaat jakautuivat seuraavasti:

	Suomi.	Ruotsi.	Yhteensä.
Poikia	215	40	255
Tyttöjä	37	—	37
	Yhteensä 252	40	292

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Helsinki	237	Muut Suomen kunnat	31
Helsinkiin rajoittuvat kunnat ..	7	Ulkomaat	4
Muut Uudenmaan läänin kunnat	13		
		Yhteensä	292

289:llä eli 99.0 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikä vaihteli 8:sta 18 vuoteen, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

8 vuotta	1	12 vuotta	24	16 vuotta	56
9 »	4	13 »	24	17 »	38
10 »	14	14 »	63	18 »	6
11 »	14	15 »	48		
				Yhteensä	292

Lasten vanhemmat olivat 266 tapauksessa työläisiä, 22 tapauksessa pienammattinharjoittajia ja palveluskuntaa sekä 4 tapauksessa virkamiehiä.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaankin merkitä, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta,

ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvostelujen mukaan on allamainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista vuonna 1930 käyttäytynyt hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Hyvin	84	68	76	70
Tyydyttävästi	9	20	14	22
Huonosti	7	12	10	8
	<hr/>			
Yhteensä	100	100	100	100

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada lähempiä tietoja lautakunnan entisten hoidokkien oloista ja elämänvaiheista heidän erottuaan lautakunnan hoidosta. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempain kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, ovat säännöllisesti merkityt asianomaisten kansliassa säilytettäviiin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Toiselta puolen täytyy ikävällä mainita, että vankeinhoitohallituksesta sosialiministeriön lastensuojelutoimiston välityksellä saapuneiden ilmoitusten mukaan on 8 Bengtsårin, 1 Tavolan, 7 Vanjoen, 1 Karstun ja 3 Ryttylän aikaisempaa hoidokkia ollut vuoden 1930 aikana suorittamassa oikeuden heille erilaisista rikoksista tuomitsemaa vankeusrangaistusta. Vuoden 1930 kuluessa poistetusta 81 oppilaasta on kansliaosasto saanut seuraavat tiedot:

Opintojaan jatkaa ammattikouluissa y. m. kursseilla	9
Jatkaa kansa- tai oppikouluissa	8
Toimii käytännöllisellä alalla:	
puusepän töissä	2
metalliverstaissa	8
tehdastyöläisenä	3
suutarin-, räätälin- tai verhoilijantöissä	5
muurarin- tai maalarintöissä	2
sähkötyömiehinä	1
asiapoikina	4
renkinä, palvelijattarena tai autonkuljettajana	7
ulkotöissä	4
maanviljelystöissä	2
Sairaalassa	1
Valtion kasvatustaloksissa	3
Vankilassa	1
Sotapalveluksessa	2
Ulkomailla tai merillä	3
Otettu kotikuntaan	2
Karkumatkalla	3
Aistiviollisia	8
Kuolleita	3

Yhteensä 81

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat allamainitut lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimikonttorin hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1930 nousivat seuraaviin määriin: Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille, pääoma 40,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,564: 60 markkaa; Merikapteeni Lars Albert Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto, pääoma 6,765 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 390: 50 markkaa; Bergman puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille, pääoma 61,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,730: 25 markkaa.

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden Gustaf ja Maria Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli joulukuun 31 p:nä 1930 2,000,000 markkaa; korkovaroilla ylläpidetään Kotkankadun n:ossa 14 avattua lastenkotia hätäkärsiville suomea tai ruotsia puhuville lapsille. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan valvonnan alainen viisijäseninen johtokunta, jonka lautakunta valitsee kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Turvattomain lasten osasto huolehti lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhuollollisista lapsista. Näitä koetettiin sijoittaa etupäässä yksityishoitoon, mutta koska varsinkin hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotiä saatavissa, oli osaston käytettävänä keskellä vuotta toimintansa lakkauttaneen Oulunkylän lastenkodin tilalle valmistunut Sofianlehdon pikkulastenkoti, vuoden alkupuolella avattu Reijolan lastenkoti, työohjelmaansa nähden uudelleen järjestetty Kullatorpan lastenkoti, Toivolan koulukoti sekä näiden lisäksi melkoinen määrä paikkoja yksityisissä lastenkodeissa eri ikäisille lapsille. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Oulunkylän pikkulastenkodista, missä 10 sijaa käsittävine syfilistä sairastavien osastoineen oli tilaa ainoastaan 45 lapselle, muutettiin terveet lapset hoitohenkilöineen heinäkuun puolivälissä uuteen Sofianlehdon pikkulastenkotiin, jonka kaikki hoitopaikat, yhteensä 100, vuoden loppuun mennessä vähitellen täyttyivät. Syfiliset lapset siirrettiin jo maaliskuussa Oulunkylän lastenkodista Kullatorpan pienempään rakennukseen, jonka entiset hoidokit muutettiin Reijolaan. Johtajattarena sekä Oulunkylän että Sofianlehdon pikkulastenkodissa toimi neiti E. Boström. Suurempaan laitokseen muutettua oli henkilökuntaakin lisättävä, joten Sofianlehdossa tuli johtajattaren apuna työskentelemään emännöistisiä, 4 osastonhoitajatar, 10 vakinaista lastenhoitajatar ja 10 palkatonta harjoittelijaa, ompelijatar, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmitäjä-talonmies. Näiden lisäksi voidaan lastenkodissa pitää 4 imettäjä.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Koulun johtajattarena toimi entinen Kullatorpan johtajatar, rouva E. Ahlgrén ja hänen apulaisinaan oli 5 lastenhoitajatar, ompelijatar, keittäjä, 2 palvelijatar ja talonmies.

Kullatorpan lastenkodissa, jonka toiseen rakennukseen on nykyään sijoitettu kehityksessään jäljellejääneitä lastentarhaiässä olevia ja toiseen eri ikäisiä syfilisiä lapsia, on niimikään 35 sijaa. Kodin hoitajattarena toimi maaliskuun 1 p:stä alkaen neiti A. Orola ja hänen apunaan 4 lastenhoitajatar, ompelija,

keittäjä ja 2 palvelijatarta. Taloudenhoidossa avusti johtajatarta Toivolan koulukodin johtaja K. A. Kurkela.

Toivolan, korkeintaan 85 huonohoitoiselle kansakouluiässä olevalle lapselle tarkoitettun, koulukodin johtajana oli kansakoulunopettaja K. A. Kurkela, luokkaopettajattarena neiti A. Järvinen sekä luokkaopettajana V. Uusivirta, avustaen heitä alakansakoulunoppilaitten opetuksessa rouva L. Kurkela, joka samalla toimi hoitajana. Näitä paitsi työskenteli tässä laitoksessa 3 lastenhoitajaa, emännöitsijä, ompelija, keittäjä, 4 palvelijaa, suutari sekä puutarhan ja maatalouden hoidossa tarvittavat henkilöt. Saman johdon alaisena toimivassa alaikäisten lainrikkojain huoltolassa on ollut erikoinen hoitaja. Myöskin Toivolan kodissa annettiin kansakoulukurssin suorittaneille ammatillista jatko-opetusta, joskin mahdollisuudet tässä suhteessa olivat rajoitetummat kuin Bengtsärin ja Ryttylän koulukodeissa. Vastaanottokotiin sijoitetut lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja, joka apulaisineen kodeissa käyden tarkkaili lasten hoitoa ja kasvatusta. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille.

Vuonna 1930 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Sofian- lehdon lasten koti ¹⁾ .	Reijo- lan lasten- koti.	Kulla- torpan lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koululais- osasto.	Toi- volan koulu- koti.	Yh- teen- sä.
Vuodelta 1929 hoitoon jääneitä	49	—	35	31	81	196
Vuoden 1930 aikana hoitoon otettuja	119	100	41	62	99	421
Yhteensä	168	100	76	93	180	617

Näistä:

Luovutettiin vanhempain hoitoon ..	26	17	2	11	37	93
» toisen kunnan hoitoon ..	8	—	2	2	6	18
Sijoitettiin yksityishoitoon	9	29	7	21	19	85
Lähetettiin lastenhuoltolaitoksiin	23	11	31	15	10	90
» toiseen laitokseen	—	4	1	4	22	31
» sairaalaan	7	7	4	3	8	29
Kuoli	6	—	—	—	1	7
Yhteensä poistettuja	79	68	47	56	103	353
Vuoteen 1931 jääneitä	89	32	29	37	77	264

Jäljellä olevista oli:

Poikia	55	22	19	27	51	174
Tyttöjä	34	10	10	10	26	90
Yhteensä	89	32	29	37	77	264
Avioliitossa syntyneitä	25	18	8	25	54	130
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	64	14	21	12	23	134
Yhteensä	89	32	29	37	77	264

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 55*.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse asumaan. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin aina paikallisten asiamiesten tai köyhäinhoitolautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin on lasten hoitoa niissä koitettu valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt neljästi vuodessa toimittivat, laastien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosialiministeriön köyhäinhoitotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa on lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä hyviä tai tyydyttäviä. Kaikki kouluijässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 96 kansakoulukurssin suorittaneelle köyhäin-hoidolliselle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies-, urkuri- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa kouluissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 153,817:85 markkaa, josta sosialiministeriö suoritti puolet nuorten elinkeino- ja ammattiopetukseen varaamistaan määrärahoista.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouva A. Charpentier Espoossa, neidit M. Hoffman Kirkkonummella ja M. Malmgren Vihdissä, rouvat P. Bäcklund Siuntiossa ja M. Ekholm Helsingin pitäjässä, neidit H. Savimaa Tuusulassa ja M. Byman Sipoossa, rouva S. Halmekytö Janakkalassa, neiti M. Kielomaa Nurmijärvellä, rouvat S. Karhula Vähässäkyrössä ja L. Närvi Koskella T. l., neiti M. Auramo Marttilassa, rouvat E. Halonen Lapinlahdella ja H. Tikkanen Joroisissa, kansanopiston johtaja J. Kytömaa Ylivieskassa, maanviljelijä V. Jakola Sievissä, rouva L. Palomäki Lohjalla, diakonissa L. Virpi Pyhäjärvellä U. l. ja kunnallislautakunnan puheenjohtaja A. W. Sinisalo Somerolla.

Turvattomain lasten osaston elätteelle antamien lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lasten-		Yksityisiin perhei-		Yksityis-
	Kaupun-	Maalle.	Kaupun-	Maalle.	
Vuodelta 1929 hoitoon jääneitä ..	175	269	431	756	1,631
Vuoden kuluessa hoitoon otettuja..	128	141	185	178	632
Yhteensä	303	410	616	934	2,263

Näistä:

Siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	10	9	15	15	49
Luovutettiin vanhempainsa hoitoon	28	73	61	42	204
» toisen kunnan hoitoon	4	9	7	2	22
» köyhäinhoitolautakun-					
nan hoitoon	—	—	—	3	3
Pääsi ottolapseksi tai luovutettiin					
yksityishoitoon	8	7	6	—	21
Siirrettiin yleiselle kansliaosastolle	—	3	2	7	12
Otettiin kunnan lastenkotiin	10	6	16	11	43
» koulukotiin	1	2	7	17	27
» yksityisiin lastenkoteihin ..	8	11	15	19	53

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja.		Yksityisiin perhei- sien sijoitettuja.		Yksityis- hoitoon si- joitettuja yhteensä.
	Kaupun- kiin.	Maalle.	Kaupun- kiin.	Maalle.	
Otettiin toiseen laitokseen	—	—	2	1	3
» sairaalaan	1	3	1	—	5
Poistettiin työkykyiseksi tultuaan..	24	8	46	57	135
Kuoli	3	8	3	1	15
Yhteensä poistettuja	97	139	181	175	592
Vuoteen 1931 jääneitä	206	271	435	759	1,671

Jäljellä olevista oli:

Poikia	99	125	188	409	821
Tyttöjä	107	146	247	350	850
Yhteensä	206	271	435	759	1,671
Avioliitossa syntyneitä	103	149	204	309	765
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä..	103	122	231	450	906
Yhteensä	206	271	435	759	1,671

Sotaorpoja oli kaikista turvattomain lasten osaston luetteloissa olevista hoitolapsista yhteensä 61.

Maaseudulle yksityishoitoon annettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	Vuodel- 1929 jäänei- tä.	Vuonna 1930 hoi- toon otettuja.	Vuon- na 1930 pois- tettuja.	Vuo- teen 1931 jäänei- tä.		Vuodel- 1929 jäänei- tä.	Vuonna 1930 hoi- toon otettuja.	Vuon- na 1930 pois- tettuja.	Vuo- teen 1931 jäänei- tä.
Espoo	38	7	9	36	Marttila	1	—	—	1
Kirkkonummi	65	5	10	60	Lapinlahti	4	—	—	4
Siuntio	26	2	7	21	Joroinen	2	—	—	2
Vihti	76	14	18	72	Sievi	12	—	—	12
Helsingin pit.	57	18	11	64	Loppi ..	1	—	—	1
Tuusula	27	2	5	24	Lohja ..	9	5	—	14
Sipoo	40	2	8	34	Eri kun- nat ¹⁾ ..	344	81	95	330
Janakkala ..	1	—	—	1	Yhteensä	756	178	175	759
Nurmijärvi ..	43	15	9	49					
Vähäkyrö ..	3	—	2	1	Näistä:				
Ylivieska....	5	6	—	11	Poikia	400	100	91	409
Koski T.l. ..	2	—	1	1	Tyttöjä	356	78	84	350
Somero	—	17	—	17					
Pyhäjärvi U.l.	—	4	—	4					

Yksityishoitoon sijoitettujen kuukausimaksut vaihtelivat lasten iästä, hoitopaikasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen, kaupungissa 200 markasta 400 markkaan ja maaseutupaikajissa 100 markasta 250 markkaan, tehden terveistä lapsista keskimäärin n. 2,487 markkaa vuodessa. Tuberkelitautisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille 12 markkaa päivältä eli 360 markkaa

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisia.

kuukaudessa. Nämäkin lapset mukaanluettuina kohoavat keskimääräiset hoitomaksut n. 2,605 markkaan vuodessa. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntain velkomat koulumaksut sekä sairashoitokustannukset ja hellittämissä tapauksissa myönnettyt vaateavustukset, ovat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetusineen tulleet maksamaan yhteensä ¹⁾ 4,843,813: 90 markkaa eli keskimäärin n. 2,900 markkaa kutakin lasta kohden.

Nuorisonhuoltojaosto. Jaostolle ilmoitettiin toimintavuoden kuluessa 1,032 koulusta poisjäänyttä lasta. Suoritettujen tiedustelujen ja kotikäyntien tuloksena, jotka vuoden kuluessa nousivat 529:ään, sekä neuvottelujen kautta kansliassa saatiin 346 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Siirtyneet toiseen kouluun	146
Olivat ansiotyössä	206
» muuttaneet paikkakunnalta	236
Oli kuollut	3
Sairauden takia	52
Esitetty otettavaksi lautakunnan hoitoon	43
	Yhteensä 686

Toimintavuonna oli jaoston käytettävänä 10,000 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luona. Köyhäinhoidon mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 244 meno- ja paluulippua.

Niille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseuduilla, toimitti jaosto kirjellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja. Kaikkiaan 352 lasta sai täten ilmaisen kesänviettopaikan, siihen laskettuna myöskin ne lapset, jotka lähetettiin Caritaksen ja Solhällan sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kesäsiirtoloihin kuin myöskin 29 lasta, jotka pienestä kuukausimaksusta saivat viettää kesänsä Knipnäsän ja Nukarin siirtoloissa. Kesäkoteihin lähetettyjen lasten ikä vaihteli 3–17 vuoteen; useimmat olivat yli 10 vuoden.

Valtuuston tarkoitukseen myöntämällä 20,000 markan määrärahalla järjesti lastenhuoltotarkastaja kaupungissa kesänsä viettävälle nuoremmille lapsille kolme leikkikenttää. Yksi näistä sijaitsi Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla, toinen Vallilassa Mäkelänkadun varrella ja kolmas Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun välisellä aukealla. Kullakin kentällä toimi kaksi leikinjohtajaa. Toiminta kesti kesäkuun 3 p:stä elokuun 3 p:ään. Lasten lukumäärä nousi Eläintarhan kentällä 492:een, ollen keskimäärin 66 toimintapäivää kohden. Vallilan kentälle oli ilmoitautunut 524 ja Vuorimiehenkadun kentälle 400 lasta ja oli edellisessä keskimäärin 92 ja jälkimmäisessä 61 lasta kutakin päivää kohden. Leikkikenttien ohjelmissa oli erilaisia laulu- ja liikuntoleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi; satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. s.

Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan silmälläpito kuuluu myös jaoston tehtäviin ja on lastenhuoltotarkastaja tässä asiassa ollut yhteistoi-

¹⁾ Maksukykyisiltä vanhemmilta takaisin perittyjä korvauksia ja valtiolta sotaorpojen huollosta saatua 50 % avustusta lukuunottamatta.

minnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 127 poikaa, joista hyväksyttiin 98. Ansiotoimintansa ohella ottivat nämä pojat ahkerasti osaa Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämään kasvirhatyöskentelyyn sekä urheilukilpailuihin ja vene-retkiin.

Milloin kerjääviä lapsia on tavattu kaupungilla tai niistä on jaostolle ilmoitettu, on otettu selvää lasten kotioloista ja saatettu asia köyhäinhuoltoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen antamista varten.

Vuoden kuluessa toimitettiin jaoston välityksellä paikkoja perheisiin 12 nuorelle tytölle.

Nuorisonhuoltajan ominaisuudessa lastenhuoltotarkastaja valvoi yleis-hyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määräraahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien toimintaa ja antoi siitä eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä on ollut aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien tekeminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen valvonnan tai tiedustelunalaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden. 3—17 vuotiaita. Yhteensä.		
Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	633	2,222	2,855
Uusia hoidokkeja	477	104	581
Poistettuja	255	187	442
Jäljellä vuoteen 1931	703	2,291	2,994

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa on toimittanut naistarkastaja. Siinä on merkitty tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, jotka äiti voi esittää isyyden selville saamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat allaolevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätystä ja ikää sekä ammattia tai säätystä:

Äitien siviilisäätty:		Isien siviilisäätty:	
Naimattomia	2,604	Naimattomia	1,880
Leskiä tai laillisesti eronneita	172	Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	129
Naineita	71	Naineita	160
Tuntematon	147	Tuntematon	825
Yhteensä 2,994		Yhteensä 2,994	

Äitien ikä:		Isien ikä:	
16—20 vuotiaita	345	16—20 vuotiaita	147
21—25 »	1,040	21—25 »	612
26—30 »	721	26—30 »	547
31—35 »	395	31—35 »	282
36—40 »	186	36—40 »	211
41— »	84	41—50 »	119
Tuntematon	223	51— »	25
Yhteensä 2,994		Yhteensä 1,051	
		Yhteensä 2,994	

Äitien ammatti:		Isien ammatti:	
Palvelijattaria	1,125	Tehdastyöläisiä	736
Tehtaissa työskent. naisia	603	Käsityöläisiä	369
Ompelijattaria ja modisteja . .	262	Ulkotyöläisiä	308
Konttoristeja ja myymäläapulais- laisia	236	Sotilaita ja aliupseereja	165
Ulkotyöläisnaisia	180	Konttorist. ja myymäläapul. . .	153
Pesijättäriä ja siivoojattaria . .	112	Renkejä ja ajomiehiä	150
Tarjoilijattaria	93	Virkamiehiä, suurliikkeen harj.	106
Kaupustelijoita y. m. pikkuelin- keinojen harj.	29	Pikkuelink. harj. y. m. palv. miehiä	102
Kylvettäjiä ja hieroja	20	Talonpoikia y. m.	81
Raitiovaunun konduktöörejä . .	18	Ammattityöläisiä	72
Sairaanhoitajattaria	16	Merimiehiä	71
Taiteilijoita	6	Poliiseja	48
Partureita ja kampaajia	3	Opiskelijoita	46
Opettajattaria	2	Autonkuljettajia	27
Ilman varsinaista tointa olevia	289	Upseereja	23
<u>Yhteensä 2,994</u>		Raitiovaununkuljettajia	17
		Mekanikkoja ja teknikkoja . .	17
		Taiteilijoita	16
		Viinureita	11
		Lääkäreitä	4
		Ilman varsinaista tointa olevia	472
		<u>Yhteensä 2,994</u>	

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti kyselemällä ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten käsittelemisessä ja hoidossa. Määrätyissä tapauksissa he veivät lautakunnan kasvattilastenhoitoa valvovan lääkärin mukanaan kasvatuskotiin, varsinkin silloin, kun lapsen ruumiillinen kehitys oli sellainen, että opastajat katsoivat hänen olevan erikoishoidon tarpeessa.

Opastajat antoivat lasten olosuhteista seuraavat tiedot:

Äitinsä luona olevat lapset saivat:		Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	
	%		%
hyvän hoidon	41.1	hyvän hoidon	48.7
suhteell. hyvän hoidon	53.9	suhteell. hyvän hoidon	49.0
epätydyttävän hoidon	5.0	epätydyttävän hoidon	2.3
<u>Yhteensä 100.0</u>		<u>Yhteensä 100.0</u>	

Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	46.3	hyvässä kunnossa	52.5
suhteell. hyvässä kunnossa	48.2	suhteell. hyvässä kunnossa . .	46.5
epätydyttävässä kunnossa	5.5	epätydyttävässä kunnossa . .	1.0
<u>Yhteensä 100.0</u>		<u>Yhteensä 100.0</u>	

Osaston hoidokeista kuoli vuoden 1930 kuluessa 67, joista kuollessaan oli:

Äidin hoidossa	7	Kunnalliskodissa	1
Sairaalassa	45	Kasvatuskodissa	1
Lastenkodissa	11	Tuntem. paikassa	2
			Yhteensä 67

Lasten jakautuminen kuolemansyyn mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	15	Ruusu	1
Influensa	7	Hinkuyskä	1
Synnyynnäinen heikkous	6	Luumätä	1
Aivokalvontulehdus	5	Sisäinen verenvuoto	1
Tuberkuloosi	4	Vesipää	1
Mätää keuhkopussissa	4	Synnyynnäinen syfilis	1
Verenmyrkytys	3	Kurkkumätä	1
Suolitulehdus	3	Kouristus	1
Ravintomyrkytys	2	Suolikierre	1
Keuhkopussintulehdus	2	Tukehtuminen	1
Vatsa- ja suolikatarri	2	Tuntematon syy	4
			Yhteensä 67

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen johdolla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti asianosaisten kanssa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät seuraavista numeroista:

Edelliseltä vuodelta oli 37 oikeusjuttua vireillä ja otettiin uusia haasteita 120; 29 tapauksessa ei vastaajaa saatu haastetuksi, joten vuoden kuluessa käsiteltiin 128 juttua. Näistä voitettiin 64 juttua, 18 tapauksessa sovittiin haasteen tiedoksiannon jälkeen, 11 tapauksessa kumottiin kanne ja 35 juttua siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kanteen kumoaminen edellisissä 11 tapauksissa aiheutui seuraavista syistä: 2 tapauksessa teki vastaaja hänelle määrätyn valan, 7 tapauksessa olivat todistajain tiedot riittämättömät, 1 tapauksessa ei tavattu äitiä, joka oli jättänyt vaillinaiset tiedot, jutun vireille panon jälkeen ja 1 tapauksessa kuoli äiti ennen valantekopäivää.

Elatusvelvollisen sotapalveluksessaoloajaksi haettiin valtiolta sotilasavustusta valvonnan alaisille lapsille 4 tapauksessa.

Muissa kuin elatusapuasioissa esiinnyttiin viran puolesta 4 rikosasiassa, 5 holhousasiassa, 3 konkurssi-asiassa ja 3 muussa siviili-asiassa.

Tämän lisäksi ajettiin 12 juttua virka-apuna vieraiden kuntain lastenvalvojille, joista 2 ulkomaalaisten viranomaisten pyynnöstä, joilta taasen saatiin oikeudenkäynnissä virka-apua 6 tapauksessa. Sanotuista jutuista voitettiin 7, 2 jäi vireille seuraavaan vuoteen, 1 tapauksessa toimitettiin todistajain kuulustelu ja 2 juttua hävitettiin todistajain puutteesta.

Sopimuksilla selvitettiin isyys lopullisesti 160 tapauksessa, joista, niinkuin sanottu, 18 tapauksessa vasta haasteen jälkeen, kun taas 22 tapauksessa asia jäi selvittämättä syystä, että asianomaiset asuvat yhdessä huolehtien itse lapsesta.

Edellämainittujen sopimusten lisäksi välitettiin muiden paikkakuntain lastenvalvojain anomuksesta 9 elatussopimusta Helsingissä asuvilta isiltä, kun taasen Helsingin lastenvalvoja sai vastaavaa virka-apua muualla oleskeleviin isiin nähden 11 eri tapauksessa.

Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatus- ja kasvatustukuksia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 967,960: 92 markkaa, josta isiltä kannettuja 912,960: 92 markkaa ja äideiltä saatuja 55,000 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansiolla oleskelevilta elatusvelvollisilta 80,709: 25 markkaa, joten siis osaston perimien elatus- ja kasvatustukusten yhteissumma oli kyseessäolevana vuonna 1,048,670: 17 markkaa.

Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 62,000 markan suuruisen määräraha. Tästä käytettiin kaikkiaan 60,003: 10 markkaa, josta 27,038: 15 markkaa kului todistajapalkkioihin sekä lastenvalvojan kansliamenoihin, 30,964: 95 markkaa jaettiin kotikävijäin esityksestä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatekappaleina lapsensa kanssa suurimmassa ahdinkotilassa oleville äideille, sekä 2,000 markkaa joulujuhlan järjestämiseksi lapsille. Edellä mainitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 2,450 markkaa kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille.

Ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin vuonna 1930 asianomaisten äitien suostumuksella 23 aviotohta lasta.

Lastenvalvojan varsinaisen holhouksen alaisena oli kertomusvuonna 77 lasta, joista 64 edelliseltä vuodelta siirtynyttä.

Uudisrakennukset ja suurempia korjaustöitä. Kuten aikaisemmin mainittiin, valmistui vuoden keskivaiheilla Sofianlehdon uusi pikkulastenkoti, jonka useammalle vuodelle jakautuneet rakennuskustannukset nousivat 6,143,743: 37 markkaan. Tästä määrästä suoritti rakennuskonttori kertomusvuoden aikana 1,936,903: 09 markkaa sekä lisäksi kodin ympäristön tasoituksiin ja istutuksiin niitä varten erikseen myönnettyistä varoista 182,444: 15 markkaa.

Vuoden alussa valmistuivat myöskin edellisenä vuonna alulle pannut Reijolan lastenkodin muunnos- ja korjaustyöt. Nämä sekä kodin ympäristön tasoitus tulivat maksamaan yhteensä 318,549: 20 markkaa, mistä summasta 172,196: 90 markkaa kertomusvuoden aikana. Rakennuskonttorin katu- ja lokaviemäri-osasto laittoi erikseen myönnettyillä määrärahoilla Kullatorpan lastenkotiin vesijohdon ja puhdistuskaivon 166,002 markan kustannuksin.

Toivoniemen vesijohdon järjestämiseksi sähkövoimalla käyväksi sekä Östergård nimisen oppilasasuntolan suuren makuusalin jakamiseksi väliseinillä useampiin pienempiin oppilashuoneisiin ja erinäisiin muihin korjauksiin Bengts-årissa oli lautakunnan vuoden 1930 menoarvioon merkitty yhteensä 72,000 markkaa; kustannukset nousivat 71,963: 45 markkaan.

Tulot ja menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat menot nousivat vuonna 1930 14,960,458: 95 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	1) 1,001,841: 40
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit ..	»	3,465,310: 50
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	539,825: 20

1) Tästä 22,800 markkaa työttömän avustuskomitealle myönnetty määräraha.

Elätteelleanto ja jatko-opetus	Smk	4,389,748: 90
Toivolan koulukoti	»	1,026,289: 65
Pikkulastenkodit	»	1,961,700: 75
Keuhkotautisten lasten avustus lastenkoti Droppenissa	»	454,065: —
Aistiviallisten, tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	209,698: 65
Muut lasten hoitokustannukset	»	160,274: 25
Maatilat ja erinäiset rakennustyöt	»	1,751,704: 65
<u>Yhteensä</u>		Smk 14,960,458: 95

Sofianlehdon lastenkodin valmistuskustannusten ja vuotuisten korjauskustannusten lisäksi on rakennuskonttorin tilille viety eräitä lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten ja maatalousrakennusten korjauskustannuksia seuraavat määrät:

Reijolan lastenkoti	Smk	172,196: 90
Oulunkylän lastenkoti	»	12,970: 60
Kullatorpan lastenkoti	»	192,698: 24
Toivolan koulukoti	»	206,209: 69
Vastaanottokoti	»	26,089: 61
Bengtsårin koulukoti	»	104,362: 20
Ryttylän koulukoti	»	126,525: 65
Toivoniemen koulukoti	»	32,901: 10
<u>Yhteensä</u>		Smk 873,953: 99

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat vuonna 1930 6,317,715: 80 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Koulukotien valtionapu vuodelta 1930	Smk	2,169,720: 05
Tuloja koulukotien oppilastöistä	»	60,855: 05
Korvausta lastenhoidosta:		
valtiolta	Smk	667,760: 25
vierailta kunnilta	»	660,930: 90
yksityisiltä	»	364,585: 70
ammattioppilaskodin hoidokeista	»	1,693,276: 85
Bengtsårin tila	»	35,450: —
Toivoniemen tila	»	453,631: 65
Ryttylän tila	»	261,619: 85
Toivolan tila	»	431,879: 90
Luontoisetuja	»	324,571: 90
Luontoisetuja	»	886,710: 55
<u>Yhteensä</u>		Smk 6,317,715: 80

Vähennettynä nämä tulot edellämainittujen, lastensuojelulautakunnan tileissä esiintyvän menojen sekä rakennuskonttorin omilla määrärahoillaan suorittamain korjauskustannusten yhteissummasta, 15,834,412: 94 markasta, jää kaupungin kustannuksiksi 9,516,697: 14 markkaa, Sofianlehdon uuden pikkulastenkodin aiheuttamia menoja lukuunottamatta.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa myöskin varastojen arvot ovat huomioonotetut, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten

käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat Bengtsärissa 197,000 markkaa, Toivoniemellä 53,100 markkaa, Ryttylässä 249,000 markkaa ja Toivolassa 96,600 markkaa eli yhteensä 595,700 markkaa, joista laitosten tuloihin sisältyy 40 % valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamain pääomain korkojen korvaukseksi. Näiden siirtojen jälkeen osoitti mainittu tilinpäätös voittoa Bengtsärin tilalla 3,463: 95 markkaa, Toivoniemen tilalla 132: 50 markkaa, Ryttylän tilalla 12,384: 65 markkaa ja Toivolan tilalla 956: 65 markkaa. Maatilojen yhteiseksi voitoksi jäi näin ollen 16,937: 75 markkaa, mikä mainittujen laitosten valtionapua koskevassa lopputilityksessä on vähennetty valtionavun perusteena olevista vuosimenoista vuonna 1930.

Eri laitosten suoranaiset menot, ainoastaan luontoisedut poisluettuina, nousivat seuraaviin määriin:

		Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohti.	Lasta ja vuotta kohti.
Sofianlehdon (Oulunkylän) lastenkoti	Smk	1,052,614: 35	49: 68	18,133: 11
Reijolan lastenkoti	» ¹⁾	363,715: 65	42: 76	12,829: 48
Kullatorpan lastenkoti	»	290,970: 75	27: 45	10,019: 28
Toivolan koulukoti	»	896,799: 65	28: 85	10,531: 57
Vastaanottokoti	»	364,151: 80	23: 09	8,426: 77
Ammattioppilaskoti	»	131,705: 40	19: 03	6,946: 89
Bengtsärin koulukoti	»	1,061,453: 20	35: 36	12,905: 74
Tavolan »	»	177,944: 50	21: 29	7,770: 04
Ryttylän »	»	1,474,910: 20	27: 88	10,176: 79
Toivoniemen »	»	379,595: 25	28: 05	10,236: 59
Yhteensä	Smk	6,193,860: 75	31: 14	11,372: 55

Jos otetaan huomioon myöskin tilojen tilille viedyt korjauskustannukset, 71,963: 45 markkaa, sekä rakennuskonttorin suorittamat lastenhoitolaitosten kunnossapitokustannukset, 873,953: 99 markkaa, saadaan keskikustannukseksi lasta ja päivää kohti kaikissa laitoksissa 35: 90 markkaa ja lasta ja vuotta kohti 13,108: 58 markkaa.

Kokonaiskustannukset jakautuivat seuraaviin eriin:

Palkkaukset	Smk	2,058,479: 05
Vuokrat, lämpö ja valo	»	1,164,689: 45
Ruokinta	»	1,042,677: 95
Vaatetus ja kalusto	» ²⁾	1,106,875: 65
Muut menot	»	457,423: —
Reijolan lastenkoti	» ³⁾	363,715: 65
Yhteensä	Smk	6,193,860: 75

Edelliseen vuoteen verrattuina pysyivät varsinaiset hoitokustannukset jotenkin ennallaan kaikissa muissa laitoksissa paitsi vasta-avatuissa Sofianlehdon ja Reijolan lastenkodeissa, joissa perustuskustannuksiin luettavat uudet vaate- ja kalustonhankinnat ovat aiheuttaneet edellisessä 18: 97 markan ja jälkim-

¹⁾ Reijolan lastenkoti avattiin vasta maaliskuun 15 p:nä. — ²⁾ Tähän sisältyvät yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetusmenot. — ³⁾ Tietoja puuttuu kokonaiskustannusten jakautumisesta eri menoeriin.

mäisessä 13: 97 markan suuruisen tilapäisen lisämenon lasta ja päivää kohden. Samoin lisäsivät kalliit vesijohtotyöt Kullatorpassa ja Östergårdin oppilasasuntolan sisustaminen Bengtsåriissa huomattavasti näiden laitosten kokonaismenojen perusteella laskettuja päiväkustannuksia. Edellämäinuituista syistä ja osittain myöskin Toivolasta maaseudulle yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatettamisesta johtuen ovat laitosten keskimääräiset hoitokustannukset kohonneet 3: 52 markkaa lasta ja päivää sekä 1,292: 70 markkaa lasta ja vuotta kohden, kun taas kokonaismenoissa esiintyi vastaavissa suhteissa 5: 99 ja 2,190: 52 markan suuruiset nousut.

Seuraava taulukko osoittaa kaupungin menot¹⁾ elatuspäivää kohti lastensuojelulautakunnan alaisista laitoksista vuonna 1930:

M e n o e r ä t.	Sofianlehdon (Ouhunkylän) lastenkoti.	Kullatorpan lastenkoti.	Toivolan koulukoti.	Vastaa- n- otokoti.	Ammatti- oppilaskoti.	K o u l u k o t i				Kalk- kaan.
						Bengt- sår.	Tavola.	Rytyylä.	Toivo- niemi.	
P e n n i ä.										
Palkkaukset	1,535	1,324	1,082	738	321	1,349	949	917	1,097	1,081
Vuokrat, lämpö ja valo	310	256	526	734	657	987	212	686	522	612
Ruokinta	435	407	619	406	528	512	565	601	703	548
Vaatetus ja kalusto	2,137	479	392	271	240	505	250	394	307	581
Muut menot	551	279	266	160	157	183	153	190	176	240
Yhteensä	4,968	2,745	2,885	2,309	1,903	3,536	2,129	2,788	2,805	3,062

Terveydenhoito. Lastenhuoltolaitoksissa vallinneesta terveydentilasta antoivat asianomaiset lääkärit seuraavansisältöiset kertomukset:

Kesäkuun 28 p:nä kävi lautakunnan koulukoteja valvova lääkäri, tohtori E. O. Lindén, Rytyylässä, jolloin kaikki siellä silloin olleet 137 lasta tutkittiin. Maaliskuussa oli tässä koulukodissa ilmennyt tulirokkoa 4 lapsessa, joista 2 otettiin Riihimäen sairaalaan ja toiset 2 poikaa toimitettiin siellä vallinneen tilanpuutteen takia lääkärin neuvosta Helsingin kaupungin kulkutautisairaalaan. Näitä paitsi lähetettiin epäilyä herättäneinä kaksi poikaa kulkutautisairaalaan tutkittaviksi, mutta näissä ei todettu olevan tulirokkoa. Tartunnan oli tuonut eräs poika käytyään kotonaan Helsingissä. Viikkoa ennen lääkärin käyntiä oli yksi pojista kuollut Marian sairaalan kirurgisella osastolla vatsakalvontulehdukseen. Muuten oli terveydentila Rytyylässä ollut hyvä sen jälkeen kun lääkäri viimeksi oli käynyt laitoksessa marraskuun 3 p:nä 1929. Perusteellisia korjauksia suoritettiin koulukodin huoneistoissa ja osa lapsista oli tilapäisesti sijoitettuna Siltalaan, jota ei ollut vielä sisustettu vastaiseen tarkoitukseensa. Toinen osa oppilaista asui laitoksen voimistelusalissa. Terveydentila osottautui myöskin lääkärin toimeenpanemassa tutkimuksessa olevan hyvä. Struumatapausten luku oli huomattavasti vähenevässä. Ainoastaan 7 pojalla oli pieni struuma ja näistä viittäsi vain yksi lievään struumamyrkytykseen. Yhtään uutta struumatapausta ei voitu todeta. Lehmät olivat saaneet säännöllisesti jodilla sekoitettua keittosuolaa ja kaikki lapset tipan joditinktuuria viikossa. Samoin oli edelleenkin meneteltävä. Järjestykseen, siisteyteen, ruokajärjestykseen, painonlisäykseen, vaatetukseen,

¹⁾ Lukuunottamatta toimihenkilökunnan luontoisetujen sekä maatilojen ja rakennuskonttorin määrärahoilla suoritettujen korjausten aiheuttamia kustannuksia. Ks. myös Helsingin kaupungin tilasto V. 15. 1930.

työ- ja vapaa-aikojen väliseen suhteeseen, leikkeihin ja urheiluun y. m. s. nähden ei lääkärillä ollut muistuttamista. Sairashuone oli asianmukaisessa kunnossa ja sairaanhoitajattaren työ hyvin järjestetty. Valohoitoa oli annettu sitä tarvitseville. Urheilukenttä oli valmistumaisillaan ja sitä käytettiin lääkärintoimintoihin laitoksessa ollessa innokkaasti. Vierashuone oli miellyttävä ja kokoontumishuone kuten sellaisessa laitoksessa pitääkin.

Kesäkuun 29 p:nä kävi lääkäri Toivoniemessä, jossa kaikki 36 tyttöä tutkittiin ja osottautuivat olevan terveitä ja hyvinvoivia. Terveystila oli ollut hyvä sen jälkeen kun lääkäri viimeksi oli käynyt laitoksessa toukokuun 18 p:nä 1929. Painonlisäys oli normaali. Pari oppilasta oli kehityksessään jäljellejääneitä ja henkisesti alakuntoisia. Täälläkin olivat huoneiden sisäiset korjaustyöt parhaillaan käynnissä. Järjestys ja siisteys oli koulukodissa moitteeton.

Samana päivänä kävi lääkäri Tavolassa, jossa kaikki kotona olevat 18 poikaa tutkittiin. 6 laitoksen 24 oppilaasta eivät olleet vielä palanneet juhanuskäynniltään omaistensa luota. Lapsista oli 5 sijoitettu lähellä oleviin perheisiin ja 19 asui koulukodissa. Kaikkien lasten havaittiin olevan sellaisella henkisellä kehitystasolla, jota Tavolan oppilailta yleensä voidaan vaatia, ja olivat he kaikki edistyneet huomattavasti. Järjestys ja siisteys vallitsi laitoksessa ja lapset olivat ruumiillisesti terveitä, vapaita ja iloisia. Sauna oli vasta laitettu uuteen kuntoon. Kaivokin oli nyt moitteeton ja vesi siinä kirkasta ja hyvänmakuista. Pihamaalla oleva pieni rakennus oli korjattu sekä sisustettu veistosaliksi ja käytettiin sitä myöskin voimisteluun, leikkimiseen j. n. e. Tämän rakennuksen kuntoonlaittaminen on merkittävä edistysaskeleeksi tässä koulukodissa.

Syyskuun 6 p:nä oli lääkäri tarkastuskäynnillä Bengtsåriissa, jossa kaikki 80 poikaa tutkittiin. Terveystila oli ollut hyvä sitten lääkärin viime käynnin, joka tapahtui syyskuun 5 p:nä 1929. Lievä influenssaepidemia vatsahäiriöineen oli kuitenkin lääkärin käydessä yleinen. Pari kouluiän sivuuttanutta imbecillia oli laitoksessa ja piti nämä siirrettämän ammattikouluun. Parissa Södergårdissa asuvassa pojassa todettiin olevan silmäkatarria, jota ei lääkäri pitänyt trakoomina. Syyhelmää ei ollut esiintynyt Södergårdissa eikä laitoksessa yleensä syöpäläisiä. Östergårdin suuri makuusali oli jaettu 9 pienempään huoneeseen, jotka olivat vastamaalatut, siistit ja aistikkaat. Tämä on suuri parannus oppilaiden asunto-oloissa. Kumpikin makuuhuone Södergårdissa oli niinikään jaettu kahdeksi huoneeksi, mikä on myöskin katsottava eduksi kodille. Navetta oli perin pohjin korjattu, sikala hyvässä kunnossa ja lantäsäiliö tarkoituksenmukainen. Östergårdin käymälä oli ennallaan ja vedenottoaikkaa jonkun verran parannettu. Oppilaiden painonlisäys oli normaali. Työjärjestyksessä ei ollut muistuttamista ja varattiin oppilaille tilaisuus ulkoilmaleikkeihin ja urheiluun. Urheilukenttä ei ollut vielä täysin valmis. Muuten oli laitoksessa kaikki siistiä ja järjestyksessä.

Lokakuun 26 p:nä kävi lääkäri Toivolan koulukodissa. Silloin oli siellä 87 lasta. Tilanahtaus oli yleinen kuten ennenkin. Tämä oli havaittavissa varsinkin Mäntylässä, johon on asetettu pikkukouluikäisiä olevia lapsia. Mäntylässä oleva koulu oli, kuten ennenkin, liian pieni. Suurempaa luokkahuonetta käytettiin nyt 37 ja pienempää 21 oppilalle. Sitäpaitsi oli 15 tyttöä saamassa käsityöopetusta opettajahuoneessa. Näille oli sekin liian ahdas, 5 m³ oppilasta kohti. Luokkahuoneita käytetään k:lo 8:sta klo 18:aan ollen ne tyhjinä ainoastaan $\frac{3}{4}$ tuntia sinä aikana, jolloin lapset ovat talousrakennuksessa päivällisellä. Sitäpaitsi pidetään näissä luokkahuoneissa jatkokoulua ja erilaisia kokouksia. Tuulettamista ja tuskinpa aina edes siivoustakaan on mahdollista

ennättää suorittaa kunnollisesti. Alakoulussa on tilavuus vain 3 ½ m³ oppilasta kohti. Luokkahuoneiden eteinen on niinkään mitättömän pieni. Samoin on talusrakennus liian ahdas. Pikkukouluiässä oli noin 40 lasta. Ahtauden vuoksi oli 4 poikaa muutettu Peltolaan, poliisipoikain kotiin. Sillä kertaa oli Peltolassa ainoastaan 2 n. s. »poliisipoikaa», mutta olivat nämä siveellisesti vaarattomia sinne siirrettyille 4 pojalle. Ruokasali on liian pieni. 76 lasta ruokaili siellä lääkärin käydessä samanaikaisesti ja oli huone näiden hengityksestä liian kostea ilmanvaihtolaitteesta huolimatta. Luteita on havaittu jatkuvasti Harjulassa silloin tällöin. Valonhoitokone on ollut laitoksessa viime talvesta alkaen. Valokäsittelyä ohjasi aluksi eräs Oulunkylän terveys-sisar samalla kun hän opetti yhden koulukodin hoitajattarista käyttämään tätä konetta. Pikkukouluikäisissä koulukodin hoidokeissa oli useita henkisesti vajakykyisiä. Kaksi lasta neuvoi lääkäri toimittamaan apukouluun. Hammaslääkärin pitäisi tohtori Lindénin mielestä käydä Toivolassa samoin kuin kauempanakin sijaitsevilla koulukodeilla vieläpä useamminkin, esim. kolmasti vuodessa, siihen katsoen, että lapset tässä laitoksessa usein vaihtuvat ja monet niistä lähetetään maaseudulle yksityishoitoon. Suurelle joukolle nuorempia lapsia tuottaa sitäpaitsi käytännöllisiä vaikeuksia käydä hammasklinikassa Helsingissä, koska jonkun vanhemman ihmisen täytyy aina olla heitä sinne saattamassa. Lasten painonlisäys oli normaali. Vesi kaivossa oli hyvää. Käymälät olivat kunnossa. Järjestys ja siisteys oli yleensä moitteeton. Vuoden kuluessa kävi tohtori Lindén Toivolassa erilaisten sairauksien johdosta. Helmikuun 2 p:nä toimitettiin Harjulassa kaksi tulirokkoon sairastunutta tyttöä kulkutautisairaalaan. Tartunnan olivat todennäköisesti tuoneet osastolla käyneet lasten sukulaiset. Helmikuun 7 p:nä lähetettiin kulkutautisairaalaan jälleen kaksi tyttöä, jotka luultavasti olivat saaneet tartunnan kahdesta edellämainitusta toveristaan. Samaan aikaan oli 4 tytössä angina ja lähetettiin heidät tarkastettaviksi. Helmikuun 9 p:nä esiintyi jälleen yksi tulirokko- ja yksi anginatapaus ja muutama päivä myöhemmin vielä yksi tulirokkotapaus, jotka kaikki toimitettiin tutkittaviksi. Maaliskuun puolivälissä lähetettiin kaksi umpisuolentulehdukseen sairastunutta tyttöä Marian sairaalan kirurgiselle osastolle ja leikattiin heidät siellä kumpikin. Huhtikuun lopulla toimitettiin yksi tyttö, jolla oli tulehdusta toisen munuaisen seutuvilla, niinkään Marian sairaalan kirurgiselle osastolle. Heinäkuun alussa kävi lääkäri Toivolassa useamman anginatapauksen johdosta, jota oli esiintynyt sekä lasten että henkilökunnan keskuudessa. Elokuussa ilmeni anginaa jälleen Toivolassa.

Marraskuun 30 p:nä toimitti tohtori Lindén vuositutkimuksen vastaanottokodissa, jossa tutkittiin 38 lasta ja ammattioppilaskodissa, jonka 18 hoidokkia tarkastettiin. Siisteys ja järjestys vallitsi kummassakin kodissa. Viimeaikoina oli kuitenkin näyttäytynyt luteita myöskin päärakennuksessa. Sairashuone oli kunnossa. Vuoden kuluessa on lääkäri käynyt tilapäisten äkillisten sairauksien vuoksi useampia kertoja näissä kodeissa. Niinpä esiintyi vesirokkoa tammikuussa ja useampia anginatapauksia helmikuussa. Eräässä keuhkotautiseksi epäillyssä, joka lähetettiin tuberkelihooltoasemalle tutkittavaksi, ei havaittu olevan basilleja eikä häntä niinmuodoin katsottu tuberkelia sairastavaksi. Sitäpaitsi vastaanottokodin emännöitsijä sai helmikuussa verensyöksyn ja lähetettiin tuberkuloosisairaalaan. Hänen ei katsottu kuitenkaan sairastavan tuberkelia, ja on hän jälleen toimestaan. Maaliskuussa lähetettiin eräs 16 vuotias tyttöoppilas Marian sairaalan kirurgiselle osastolle umpisuolen leikkausta varten. Kesäkuussa kävi lääkäri ammattioppilas-

kodissa eräässä oppilaassa esiintyneen kaatuvataudin tapaisen kohtauksen takia. Viime aikoina ei hänellä ole ollut kohtauksia. Elokuussa ilmeni ammattioppilaskodissa anginaa ja vastaanottokodissa muutamia tapauksia äkillistä vatsa- ja suolikatarria, joihin sairastuneista yksi täytyi lähettää Marian sairaalan lastenosastolle. Marraskuussa esiintyi useita kuumetapauksia (influenza) ja joulukuussa parissa hoidokissa keuhkokatarria.

Marraskuun 23 p:nä toimitti tohtori Lindén perin pohjaisen vuositutkimuksen Kullatorpan isompaan rakennukseen sijoitettuihin lapsiin nähden erittäinkin heidän henkistä kehitystään silmälläpitäen. Koti, nykyiselleen järjestettynä, avattiin maaliskuun 15 p:nä. Kehityksessään jäljellejääneet Kullatorpan aikaisemmista hoidoikeista jätettiin silloin sinne ja sen jälkeen on näiden lisäksi otettu uusia 2—8 vuoden ikäisiä henkisesti heikkoja lapsia. Sielulliset kehityshäiriöt ilmenevät lievemmissä asteissaan vasta kouluikässä, sielulliset kyvyt esiintyvät silloin myöhästyneinä. Vähän vanhempia ja enemmän edistyneitä lapsia askarutetaan päivittäin 2 tuntia leikkikoulussa ja ovat he olleet siitä hyvin huvitettuja eivätkä ole tulleet väsyneiksi koulun jälkeen. Lapset syövät 2 pääateriaa, joissa on 2 ruokalajia, sekä 2 välipalaa. Ainoastaan kahta lasta tarvitsi auttaa syödessä. Lääkärin käydessä istui 17 lasta parhaillaan pöydässä. Lapsia pidetään usein ulkona ja näyttivät he terveiltä ja tyytyväisiltä. Yleinen terveydentila on ollut mitä parhain. Ainoastaan elokuussa esiintyi yksi anginatapaus. Kumpaisenkin makuuhuoneen tilavuus on yhteensä 162 m³ eli 18 lapselle 9 m³ kullekin. Yläkerroksesta on kaksi uloskäytävää. Vettä on nykyään riittämiin. Se pumputaan sähkömoottorilla ylös säiliöön ja lämmitetään kamiinilla lasten kylpyihin. Vesi oli laadultaan hyvää. Viemärijohdot olivat uudet ja ajanmukaiset.

Joulukuun 7 p:nä toimitti tohtori Lindén vuositutkimuksen syfilisten lasten osastolla Kullatorpassa, jolloin siellä olevat 8 lasta tarkastettiin. Huvila oli vasta laitettu uuteen kuntoon. Luteita oli näyttänyt. Aikaisemmin oli yksi 1 vuoden 5 kuukauden vanha lapsi, joka oli syfilinen syntyessään, lähetetty Marian sairaalan kirurgiselle osastolle synnyntänsä lonkkanivelen sijoiltaan menon ja »hevosen jalan» takia. Leikkaus oli kuitenkin siirretty myöhemmäksi ja lapsi lähetettiin takaisin. Syfilisten lasten käsittely on kuten aikaisemminkin, jolloin tämä osasto sijaitisi Oulunkylän lastenkodin yhteydessä, toimitettu Vanhassa klinikassa. Terveydentila oli hyvä kuten koko sinä aikana, minkä koti maaliskuusta alkaen on ollut tohtori Lindénin valvonnan alaisena.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hammashoidosta on kaupungin kunnallisen hammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman huolehtinut suorittaen hampaiden korjaamiset kauempana sijaitsevilla laitoksilla lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat ovat käyneet tarpeen mukaan kunnallisessa hammasklinikassa.

Terveysoloista Oulunkylän pikkulastenkodissa, josta lapset siirrettiin heinäkuun alussa Sofianlehdon uuteen rakennukseen, ja Reijolan lastenkodissa, jonne normaalitykyiset lastentarhaikäiset lapset Kullatorpassa muutettiin, on näiden laitosten lääkäri, tohtori R. E. Granholm, antanut seuraavansisältöisen kertomuksen:

Pikkulastenkodissa oli talven ja kevään kuluessa vain harvoja sairaustapauksia ja nekin yleensä lieviä. Sairashuoneeseen lähetettiin ainoastaan yksi vaikeampaa henkitorvenkatarria sairastanut hoidokki ja yksi keuhkotulehdusta potunut lapsi, joka oli sairas jo lastenkotiin otettaessa ja hoidettiin siellä vain yhden vuorokauden aikana. Syksyn kuluessa on sitävastoin sattunut

lukuisia sairauksia ja kuusi niistä on aiheuttanut lapsen kuoleman. Sofianlehdon lastenkodista on yksi lapsi, jolla sinne otettaessa oli keuhkotuberkuloosi, siirretty Pitäjänmäelle sijaitsevaan keuhkotautisten lasten huoltolaan. Muut sairaut on hoidettu lastenkodissa.

Sairaustapaukset näkyvät lähemmin seuraavasta yhdistelmästä. Vastaanotettaessa esiintyneet sairaustilat ovat siinä tietenkin mukaanlasketut.

Sairauden laatu.	0-1 v. lapsia.	Yli 1 v. lapsia.	Yh. teen- sä.
Influensa	27	25	52
Vatsa- ja suolikatarri	12	1	13
Henkitorvenkatarri	8	4	12
Angina	4	6	10
Lymfarauhasten tulehdus	6	3	9
Korvatulehdus	7	1	8
Ihottuma	5	3	8
Riisitauti	6	—	6
Keuhkokuume	3	1	4
Paise	3	1	4
Kuristuksia	2	—	2
Keuhkotauti	—	1	1
Synnynnäinen sydänvika	1	—	1
Halkojakoinen kita	1	—	1
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 85	46	131

6 vuotta nuorempaa lasta kuoli, joista 1 lapsi vatsa- ja suolikatarriin, 3 lasta influenssaan ja 2 lasta keuhkokuumeeseen. Synnynnäisesti sydänvikainen ja halkokitainen lapsi, joka viimeksimainittu oli kotiin otettaessa erittäin huonossa tilassa, sisältyvät influenssaan kuolleiden ryhmään.

Kun kodissa hoidettiin vuoden kuluessa 168 pikkulasta on kuolleisuusprosentti niinmuodoin 3.57.

Reijolan lastenkodissa sattuneet sairaus- ja kuolemantapaukset ilmenevät seuraavasta taulukosta:

Sairauden laatu.			
Influensa	23	Angina	1
Henkitorvenkatarri	10	Suun limakalvon tulehdus	1
Vatsa- ja suolikatarri	6	Tulirokko	1
Keuhkokuume	5	Tuberkelinen aivokalvon tu-	
Korvatulehdus	2	lehdus	1
		<hr/>	<hr/>
		Yhteensä	50

Tuberkeliseen aivokalvon tulehdukseen sairastunut lapsi kuoli. Mainittu lapsi, 2 keuhkokuumeeseen sairastunutta ja 1 tulirokkoisen lapsi siirrettiin sairashuoneeseen. Muut sairaustapaukset hoidettiin lastenkodissa.

Gustaf ja Maria Hyvösen lastenkodin johtokunta antoi seuraavan selostuksen lastenkodin toiminnasta ja hallinnasta vuonna 1930:

Lastenkodin johtokuntaan kuului tarkastaja M. Sillanpää puheenjohtajana sekä jäsenenä ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger, suomenkielisten kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajatar I. Poppius ja varatuomari L. Silvenius. Johtokunta kokoontui tarvittaessa, ja tärkeimmistä vuoden varrella käsitellyistä asioista mainittakoon: kodin menosäännön laatiminen, ehdotus kodissa tehtäviksi tarpeellisiksi korjauksiksi, kysymys säätiön omistaman talon hoitamisesta sekä siihen kuuluvan pihamaan parantamisesta sekä kesäkodin hankkimisesta. Talon hoito kuuluu kuitenkin kiinteistölautakunnalle, jolle johtokunta esitti toivomuksensa. Kysymystä pysyväisen kesäkodin hankkimisesta pohdittiin, mutta mihinkään toimenpiteisiin aloitteen toteuttamiseksi ei ryhdytty. Kysymystä lämpöjohdon teettämisestä kotiin pidettiin tärkeämpänä. Kokouksissa pohdittiin tämän ohella vanhempien lasten tulevaisuusmahdollisuuksia sekä lahjattomien lasten sijoittamista heille sopiviin laitoksiin.

Lastenkodin johtajattarena toimi sairaanhoitajatar I. Siirala, ja lasten hoitamisessa avusti häntä lastentarhaopettajatar, kaksi lastenhoitajataria ja keittiöhenkilökunta. Kodin lääkärinä toimi lääketieteellisensiaatti R. Granholm.

Lasten lukumäärä vaihteli 25:stä 30:een, 2—16 vuoden välillä olevia poikia ja tyttöjä. Hoitopäiviä oli 9,537. 18 lasta kävi kansakoulua ja sen jatkokoulua, 1 kävi ammattikoulua ja 3 muissa oppikouluissa. Muut lapset eivät olleet vielä aloittaneet koulunkäyntiään. Koulutöidensä ohella saivat lapset suorittaa kodissa esiintyviä tehtäviä, he siivosivat huoneensa, auttoivat keittiöaskareissa sekä auttoivat hoitajataria pienten lasten hoidossa.

Koko koti muutettiin kesäksi Porvoon lähellä sijaitsevaan huvilaan, joka vuokrattiin Haikon kartanon omistajalta. Rakennus sijaitsi hyvin sopivalla paikalla, huoneita oli monta ja ne olivat suuria. Ensimmäisen kerran oli lapsilla tilaisuutta puutarhanhoitoon. Täten toteutui monen toivo ja työ tuotti kaikille suurta iloa. Koko kesänä ei kellään ollut työnpuutetta, ja syksyllä oli hauskaa ottaa mukaansa kaupunkiin porkkanoita y. m. omassa puutarhassa kasvaneita tuotteita, ja ehkäpä vielä kukkakimppukin äidilleen. Muutamia perennakasvejakin istutettiin toivoen saatavan samassa paikassa viettää useampiakin kesä. Vanhemmat lapset saivat tehdä huvimatkan Porvooseen katsomaan sen lukuisia nähtävyyksiä. Huomautettakoon tässä yhteydessä isännän koko kotia, sekä lapsia että henkilökuntaa kohtaan osoittamasta suuresta ystävällisyydestä ja huolenpidosta. Lasten terveydentila oli yleensä hyvä. Vuoden varrella sattui seuraavat sairaustapaukset, jotka kaikki olivat lievänlautaisia:

Taudinlaatu.	Tapausten luku.	Taudinlaatu.	Tapausten luku.
Kaularöhää	4	Pussitautia	1
Keuhkokatardia	1	Tuhkarokkoa	1
Keuhkotulehdusta	1	Munuaispikaritulehdusta ..	1
Keuhkopussitulehdusta	1		
		Yhteensä	10

Sitä paitsi poti yksi lapsista kaatuvatautia.

Johtokunnan laatima menoarvio ja lastenkodin todelliset menot sekä kustannukset kutakin lasta ja hoitopäivää kohti ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Johtokunnan talousarvion määrärahat, Smk.	Todelliset menot, Smk.	Kokonaiskus- tannukset las- ta ja päivää kohti, Smk.
Palkat	142,680: —	125,483: —	13: 16
Talousmenot	112,226: —	69,987: 85	7: 34
Vaatetus	25,000: —	24,932: 90	2: 61
Kalusto	25,000: —	13,371: 40	1: 40
Lämpö ja valo	26,000: —	22,387: 30	2: 35
Tarverahat	25,000: —	28,175: 50	2: 95
Korjaukset	40,000: —	61,417: 05	6: 44
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	396,906: —	345,755: —	36: 25

Lasten elatusmaksuja kertyi 87,480 markkaa ja henkilökunta maksoi korvausta nauttimistaan luontoiseduista 48,336 markkaa. Jos edellämainitut tulot vähennetään menoista oli menoja yhteensä 209,939 markkaa, eli 22:01 markkaa lasta ja päivää kohti.